

Liefdesverhaal en geschiedenis zitten elkaar behoorlijk in de weg

Ergens in haar boek laat Gaea Schoeters (1976) een van haar personages zeggen over de composities van de Rus Sjostakovitsj: 'Als ik de partituren lees, zie ik er wel de waarde van, maar bij het luisteren raakt hij me zelden'. Datzelfde gaat op voor dit boek: 'De kunst van het vallen' is knap geschreven en we-melt van mooie observaties. Maar het raakt je niet. Als in een muziekstuk wordt het-

Fictie

Gaea Schoeters: De kunst van het vallen. Uitg. De Bezige Bij, € 19,95 ***

zelfde verhaal, met kleine, maar fundamentele verschillen, tweemaal verteld. Wat vaststaat, is het

begin: als 13-jarige reist de naamloze verteller (van wie Schoeters pas na 300 bladzijden prijsgeeft dat het een vrouw is) naar Praag en woont daar een pianoconcert bij. Ruim twintig jaar later - ze is zelf pianiste geworden, heeft een hartstochtelijke relatie met een vrouw achter de rug, heeft de piano afgezworen en werkt nu in een zwembad - wordt zij verliefd op de 17-jarige Alex, een schoonspringer. Kort

daarna ontmoet zij de pianiste uit Praag opnieuw. Daar splitst het verhaal zich en krijgt de lezer twee versies voorgeschoteld van een onmogelijke liefdesrelatie. Schoeters mengt dit verhaal met een betoog over opkomst en ondergang van het communisme. Die twee aspecten, liefdesverhaal en geschiedenis, zitten elkaar in de weg.

Sonja de Jong

Gijs IJlander.

FOTO IRWAN DROOG

Mooi verhaal over het sterven

Het is een actuele problematiek die Gijs IJlander aansnijdt in zijn nieuwe roman 'Vergeef ons onze zwakheid': euthanasie. Mag de ene mens het leven van een ander beëindigen? En handelt hij daarbij belangeloos en oprecht vanuit zijn geweten of spelen andere motieven een rol? IJlander diept die vragen uit in een goed gecomponeerd en mooi verhaal zonder toe te geven aan de verleiding om met pasklare antwoorden te komen. Sijbrand Staring is arts in een verpleeghuis. Onder zijn patiënten het echtpaar Mos, van wie mevrouw aan het kwakken is. Zij lijdt aan ondraaglijke oorpijnen, maar weigert pijnstillers. Uiteinde-

Fictie

Gijs IJlander: Vergeef ons onze zwakheid. Uitg. Cossee, € 18,90 ****

lijk maakt zij op nare wijze een eind aan haar leven. Na haar dood vraagt de oude, maar nog gezonde heer Mos aan Staring hem te helpen zijn leven te beëindigen. De arts doet dit, maar wordt na het overlijden van Mos aangeklaagd door diens in Amerika woonachtige dochter. De pers duikt erbovenop en Staring vlucht naar zijn vakantiehuis op een Schots eiland. Daar spoelt een enorme walvis aan

op het strand. Terwijl deze kolos ligt te sterven en honderden ramp-toeristen toestromen, overdenkt Staring de gebeurtenissen en zijn eigen rol daarin. Op knappe wijze verweeft IJlander de ellendige dood van het dier en de hysterische reacties van het publiek daarop met de commotie rond de dood van de oude heer Mos.

Sonja de Jong

Fictie

Herman Koch: Geachte heer M. Uitg. Ambo/Anthos, € 22,95 ***

De nieuwe roman van Herman Koch, 'Geachte heer M.' heeft elementen van een thriller, maar is ook satire op het literaire wereldje en een sneer naar de scheidslijn tussen literatuur en lectuur. En tussen die veelheid door vlecht Koch dan ook nog eens een flink aantal autobiografische elementen. Kortom, 'Geachte heer M.' is een boordevol boek. Maar het schaadt niet. De roman leest weer als een trein, is heerlijk vilein van toon en ontlokt regelmatig een flinke lach. Koch vertelt zijn verhaal dit keer vanuit vijf verschillende vertellers en dat pakt niet steeds goed uit. Het begin, als de onderbuurman van de bejaarde schrijver M. (die veel trekjes van Harry Mulisch heeft) aan het woord is, en het

eind, als M. zelf zijn verhaal vertelt, zijn geslaagd. Maar in de delen daartussen lukt het Koch niet de juiste toon te vinden voor pubermeisje Laura, haar vriendje Herman en de vrouw van M. Belangrijker dan het verhaal is echter de toon. Meedogenloos, maar onweerstaanbaar grappig fileert Koch de mores in het schrijverswereldje: de voorlees- en signersessies en de stupiditeit van de bezoekers daarvan, de interviews met altijd dezelfde domme vragen, de onzin van het Boekenbal. Literatuur of lectuur, Koch is ondanks het zwakkere middendeel weer goed voor enkele uren onbekommerd vermaak.

Sonja de Jong

Thriller

Linda Jansma: Doelwit. Uitg. De Crime Compagnie, €14,95 ***

Een waargebeurd verhaal met als thema eerwraak binnen een Koerdische jezidi-familie. Jezidi's vormen een gesloten gemeenschap met God en zeven aartsengelen als hemels bestuur. Je kunt alleen geboren worden als jezidi, niet toetreden. Daarom zijn ze erop gebrand huwelijken intern te sluiten. Vreemdgaan betekent uitstoting of eerwraak, een actie van familieleden die de aangetaste zedelijke eer denken te herstellen door moord. Leila (17) loopt weg van huis omdat ze verliefd is op een Hollandse jongen en zwanger raakt. Ze biecht op school alles op aan vertrouwenspersoon Judi. Broer Tarik bewaakt Leila als een cipier en mishandelt haar bij elke actie die niet strookt met de jezidi-regels. Ook Judi maakt hardhandig kennis met Tarik. Dit alles

speelde in 2008. Verwarrend is het continu schakelen tussen 2008 en de verhaallijn uit 2012 waarin Leila met haar zoontje ondergedoken zit in Amsterdam. Judi is ook meeverhuisd. Daar begint het stalken opnieuw en Leila's zoontje verdwijnt. Jansma slaagt er glansrijk in om een heftig thema, cultuurverschillen en de angst van kwetsbare vrouwen te verwoorden. Geen zeggenschap over je eigen leven, trouwen met iemand die veel ouder of ronduit afstotelijk is; ondenkbaar in deze tijd. De impulsieve Judi is zeer begaan met haar leerlinge. Ook al is haar verontwaardiging nog zo aanstekelijk, haar empathie gaat wel heel ver.

Ineke Berkhout

Jeugd

Hans Kuyper: Achter de draad. Uitg. Leopold € 14,99. Vanaf tien jaar. ****

Vraag kinderen naar feiten over de Tweede Wereldoorlog en ze weten er altijd wel een aantal op te lepen. Kennis over de Eerste Wereldoorlog, of De Grote Oorlog, zoals hij ook wel genoemd wordt, is er veel minder. Aangezien het dit jaar honderd jaar geleden is dat deze gruwelijke oorlog begon, is er veel aandacht voor, ook in de jeugdliteratuur. Hans Kuyper richt zich in 'Achter de draad' op het grensgebied tussen Nederland en België, waar de Duitsers een gigantisch lang hek van schrikdraad hadden gemaakt. Daarmee moest de vlucht van Belgen naar Nederland worden tegengehouden. Dat lukte behoorlijk, want heel wat hongerige vluchtelingen en smokkelaars vonden de dood toen ze die dodelijke draden probeerden te omzei-

len. Maar ze bleven het toch proberen. In 'Achter de draad' volgen we de 13-jarige Mars, die na de dood van zijn moeder samen met Geert in een boerderij woont. Hij vraagt zich wel eens af of Geert zijn vader is, maar zeker weet hij het niet. Mars mag nog niet mee met Geert en de andere smokkelaars als ze 's nachts de grens oversteken. Hij moet slechts op de uitkijk staan. Als Geert op een nacht een hoogzwanger Belgische jonge vrouw meeneemt en het kindje in zijn boerderij geboren wordt, raakt Mars in hoog tempo intensief betrokken bij de oorlog en moet hij zelfs de dodendraad zien te passeren. Spannend en mooi geschreven.

Hanneke van den Berg